

” Henrik Horusitzky agrogeológ a speleológ európskeho významu

(*3. augusta 1870, Veľký Újezd pri Olomouci,
† 25. augusta 1944 Budapešť)

Henrik Horusitzky prišiel na Slovensko v roku 1882, kedy jeho otec Václav Horusicki prijal miesto hospodára na majetku grófa Jánoša Pállfyho v Bojniciach. Strednú školu vyštudoval v Prievidzi a v Banskej Bystrici. Neskôr študoval na Kráľovskej uhorskej hospodárskej akadémii v Magyaróvári, ďalej ako občasný štipendista na univerzite v Budapešti a na štátne štipendium študoval na univerzitách v Mníchove a Berlíne.

V roku 1893 ho barón Karl Kuffner de Dioszegh prijal ako adjunkta vrchného správcu hospodárstva v Diószeg. Práca na špičkovom poľnohospodárskom komplexe bola pre mladého Henrika výbornou skúsenosťou. Pán barón rýchlo pochopil, že mladý adjunkt je mimoriadne inteligentný a nadaný odborník s veľkým entuziazmom a jeho schopnosti a možnosti prekračujú rámec diószegského hospodárstva a preto mu zaplatil štúdium na akadémii v Magyaróvári a podporoval ho vo vedeckej práci. Možno práve pobyt v našom meste, kde Henrik zbieral svoje prvé praktické skúsenosti, bol rozhodujúcim momentom pre odštartovanie jeho úctyhodnej vedeckej kariéry.

Od roku 1895 bol spolupracovníkom oddelenia agrogeológie na geologickom inštitúte pod vedením Bélu Inkeyho.

Počas I. svetovej vojny, keď bol zahraničný import značne obmedzený, upozornil poľnohospodárov na význam zásob guána – fosfátového hnojiva, ktoré sa nachádzali v jaskyniach. Poľnohospodári vtedy jeho iniciatívu odmietli, ale nakoľko poľnohospodárstvo počas vojny trpelo núdzou, ministerstvo poľnohospodárstva vydalo geologickému inštitútu príkaz na prieskum vhodných jaskýň. Tivadar Kormos a Henrik Horusitzky zmapovali jaskyne západného Slovenska a Ottokar Kadic zmapoval gemerské jaskyne. Prieskum priniesol slabé výsledky a priemyselné využitie týchto hnojív sa nerealizovalo, ale vďaka tejto iniciatíve bolo preskúmaných veľa jaskýň. Horusitzky zorganizoval aj zostavenie prvého uhorského jaskynného katastra.

Primárne sa zaoberal agrogeologickým zmapovaním Malej nížiny. Realizoval pedologický výskum pôdy medzi Štúrovom a Svodinom a vyhotovil agrogeologickú mapu v merítke 1 : 75 000, listy Trnava, Senica, Šurany, Komárno, Senec a Tomašikovo. Tieto výskumy boli základom

prvej pôdnej mapy Uhorska, ktorá bola na Parížskej svetovej výstave ocenená zlatou medailou

Paleontologický výskum, ktorý vykonal na naviacerých náleziskách, priniesol veľa významných objavov. Jeho vedecké články a štúdie o hydrobiológii boli publikované aj v hydrogeologickom vestníku. V odborných časopisoch, vestníkoch a almanachoch publikoval viac ako 130 odborných prác. Napísal históriu agrogeológie a rozširoval zbierku skamenelín geologického inštitútu v Budapešti.

Na jeho odporúčenie a pod jeho odborným dozorom navrátili v hradnej záhrade v Budapešti 260 m hlboký vrt artézskej liečivej vody.

Ako hlavný geológ získal v roku 1918 titul Hlavný banský radca, od roku 1926 bol vedeckým riaditeľom geologického inštitútu a v roku 1928 odchádza do penzie. V roku ho 1940 ho zvolili za čestného člena Uhorského geologického spolku a prezidenta hydrologického oddelenia. Jeho vedecká práca položila základy agrogeológie a hydrogeológie.

Zomrel ako 74 ročný v Budapešti a je pochovaný na Kerepesskom cintoríne spolu so svojim bratom Zoltánom, ktorý bol významným hudobným skladateľom.

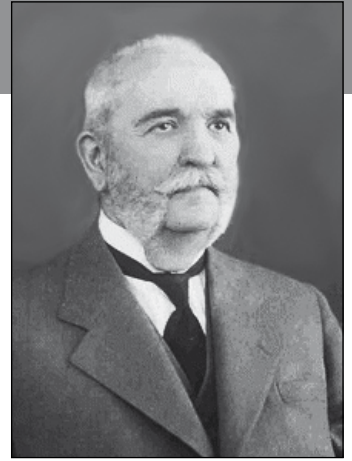
Henrik Horusitzky je jedným z najvýznamnejších vedcov v oblasti agrogeológie, pedológie, speleológie a paleontológie. S našim mestom ho spája nielen to, že tu istý čas žil a pracoval, ale aj podpora baróna Karla Kuffnera, ktorý prispel k naštartovaniu jeho vedeckej kariéry a jeho odborná vedecká práca, vďaka ktorej sa do týchto končín vracal.

Zdroje:

Magyar Életrajzi Lexikon 1000–1990

<http://commons.wikimedia.org>

Kordos László: Magyarország barlangjai

Horusitzky Henrik